

O‘ZBEKISTON-FINLANDIYA TA’LIMINING UMUMNAZARIY VA AMALIY MASALALARI.

Ahrorova Madina Rahmatova.

O‘zbekiston-Finlandiya pedagogika instituti assistenti

ANNOTATSIYA

Ushbu tezisdan O‘zbekiston-Finlandiya ta’limining umumnazariy va amaliy masalalari yoritilgan bo‘lib unda asosan ta’lim jarayonidagi tafovutlar bilan solishtirilgan holda ta’lim jarayonidagi muammolar va ularning echimlari bayon etilgan.

Kalit so‘zlar: an’anaviylik stereotiplari, kredit, Fin ta’lim tizimi, elita va “bo‘shroq” maktablari

Key words: stereotypes of traditionalism, credit, Finnish education system, elite and "looser" schools

GENERAL AND PRACTICAL ISSUES OF UZBEKISTAN-FINLAND EDUCATION.

Abstract

In this thesis, general theoretical and practical issues of Uzbek-Finnish education are highlighted, and it mainly describes the problems in the educational process and their solutions in comparison with the differences in the educational process.

Key words: stereotypes of traditionalism, credit, Finnish education system, elite and "looser" schools.

Finlandiya ta’lim tizimi ancha yillardan buyon dunyodagi eng yuqori reytinglardan o‘rin olib kelmoqda. Dunyo miqyosida yuqori ko‘rsatkichlarni qayd etishlariga qaramay, finlyandiyalik maktab o‘quvchilari o‘zbekistonlik o‘quvchi tengdoshlari singari darslarga u qadar ko‘p vaqt ajratishmaydi.

Sinxonada muayyan fan qanday o‘qitilishi, darsda texnologiyadan qay darajada foydalanilishini o‘qituvchining o‘zi hal qiladi. Demak, bizdagi an’anaviylik stereotiplariga asoslangan 80 daqiqalik ma’ruza, 80 daqiqalik seminarlar emas balki, amaliy mashg‘ulotlarga ko‘proq urg‘u berilsa maqsadga muvofiq. Finlandiya maktablari imtixonlar muntazam ravishda o‘tkaziladi, ammo uning natijalari chiqarilib e’lon qilinmaydi. Biz esa bugungi ta’lim tizimida kredit modul tizimiga o‘tdik ne baxtli faqat kreditga e’tibor qaratilmoqda. Vaholangki, kredit modul tizimida modul texnologiyalarga qo‘llanilgan ta’lim sifatida yaxshi natija berilishi nizomda belgilab qo‘yilgan.

Finlandiya ta’lim tizimida na elita va na “bo‘shroq” maktablari mavjud. Sinov natijalaridan maktab o‘z faoliyatini baxolashda foydalanadi. Bizdagi bugungi kunda tashkil etilayotgan ixtisoslashtirilgan maktablari va yoki xususiylashtirilgan maktablari ijtimoiy munosabatlarda tenglik prinsipiga qay darajada amal qilimoqda? Ehtimol, ta’lim tizimidagi eng katta farq o‘qitishda muayyan standartdan foydalanishidir. Finlyandiyalik Levi ismli o‘quvchining matematika o‘qituvchisi besh tilda gaplasha oladi va magistr bosqichini ta’momlagan.

“Agar chindan ham o‘qituvchi bo‘lish istagida bo‘lsangiz, u sizdagi ikkinchi yoki uchinchi tanlov bo‘la olmaydi. U sizning yagona tanlovingiz bo‘lishi kerak,

Shu o‘rinda men masalaning yana bir tarafiga diqqat bo‘lishingizni xohlar edim.

-Bolalar mavhum tushunchalarni emas, balki haqiqatlarni o‘rgatadi. Maktab kundalik hayot uchun bilim beradi. Masalan, biz bank foizlarini hisoblashni, summalarni to‘plashni, maydon uchun rejani tuzishni va boshqalarni o‘rganamiz. Demak, biz yoshlarga ta‘lim berishda bugungi kun va o‘tmishni taqqoslab respreduktiv xulosalar chiqarishni ko‘rsatib berishimiz kerak. Masalan mustaqillik davri tarixini o‘rganilayotgan davrda mustaqillik yillardagi iqtisodiy islohotlarni o‘rganish jarayonida bugungi kun iqtisodiyotimizdagi muammolar va ularning echimlari haqida o‘rganish va fikr bildirish topshirig‘i berilsa talaba bu muammoni ichida yashaydi ma’suliyat bilan muammo va echimlarini izlab topadi va kelajakda etuk mutaxassis bo‘lganda ana shunday muammo va echimlarni hal qilishda olingan bilimlar meros sifatida xizmat qiladi Zero, yoshlikda olingan bilim toshga o‘yilgan naqsh

Keyingi tafovut- o‘quv jarayonida ixtiyoriy ishtirok etish va o‘z-o‘zini o‘qitish tavsiya etiladi. O‘smir faqat o‘zi xohlagan bilimni oladi. Shu maqsadda jadval har bir kishi uchun zarur bo‘lmagan narsalarni kesib tashlash uchun o‘rnatiladi.

Xo‘sh, Fin ta‘lim tizimi o‘quvchilar uchun qanchalar muhim Finlandiya ta'limi nima? Universitetlarning boshqa mamlakatlar bilan taqqoslaganda ajralib turadigan xususiyati o‘quvchilarning jarayonga o‘z ta’sirini ko‘rsatishi, institutlarni rivojlantirishda ishtirok etish, ta'lim tizimini takomillashtirish va o‘qituvchilar bilan dasturlarni yaratish uchun institutsional imkoniyatdir.

Zamonaviy ota-onalar o‘z farzandlarini Finlyandiyaga o‘qishga yuborishni orzu qiladi va maktab bitiruvchilari bu mamlakatda ta'lim muassasalarini ko‘proq afzal ko‘radilar.

Ushbu ijobiy fikrlarga qo‘shimcha ravishda siz salbiy tomonlarga e’tibor qaratishingiz kerak:

1. Maktabda qolgan o‘quvchilarning bilim darajasini oshirish istagi yo‘q, chunki ular o‘qituvchilarga eng yaxshi o‘quvchilarga nisbatan vazifalarni taklif qilishadi, bu esa etakchi mavqega erishish imkoniyatini cheklaydi. Siz ko‘proq narsani izlamasdan qilishingiz mumkin bo‘lgan vazifani faqat bajarishingiz mumkin.

2. Bolalar va o‘qituvchilar o‘rtasida bo‘ysunish yo‘q, bu o‘smirlik va yosh maksimalizm tufayli munosabatlarda noqulay vaziyatlarga olib keladi.

3. Maktab o‘qituvchilar bilan bir yillik shartnoma imzolaydi, tajribali o‘qituvchi o‘rniga malakasiz xodimni olishga xavf tug‘diradi. Institut xodimlari doimiy emas, bu har doim ham ta'lim jarayoniga mos kelmaydi.

O‘n yil muqaddam maktab mashg‘ulotlari o‘zlarining tegishli saboqlari doirasida o‘zlarini qanday tutishni biladigan kam sonli teng ta'lim olgan bolalar edi. Hozir o‘n yillik tajribaga ega bo‘lgan o‘qituvchilarga ko‘ra, talabalar har qachongidan ko‘p millatli pirogni namoyish qilishni boshladilar, shuning uchun ruxsat etilgan me'yorlar har yili kauchuk moslashuvchanlikka ega. O‘qituvchi vaqtinchalik talabalar bilan ishlashga harakat qilayotganda, sinfdoshlarning qolganlari o‘qish vaqtini sarflashadi. Biroq, bolalarni bilim darajalariga ko‘ra guruhlarga ajratish ham mumkin emas, chunki fin ta'limining asosiy maqsadi yo‘qoldi - hamma uchun ekvivalent

maktab ta'limi ta'minlandi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Alisher Anvarov Finlandiya ta'lim tizimining asosiy afzalliklari va kamchiliklari/// "Hidoya" o'rta maxsus islom bilim yurti o'qituvchisi

2. Finlyandiya ta'lim tizimi haqidagi 15 ta ajoyib fakt...Muallif: Laura McKinney

3. Pulatova Aziza Finlandiya ta'lim tizimi. O'zbekistonda gender munosablari tarixi. Tadqiqotlar. uz

4. Rahmatovna A.M. Globallashuv jarayonida sharq mentalitetidagi gender tengligiga bo'lgan munosabat. Namangan Davlat universiteti ilmiy axborotnomasi 5 (5), 378-382